

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TARİH BÖLÜMÜ

ULUSLARARASI
DENİZLİ ve ÇEVRESİ
TARİH ve KÜLTÜR
SEMPOZYUMU

EDİTÖRLER

Prof.Dr. Ayfer ÖZÇELİK
Yrd.Doç.Dr. Yasemin AVCI

Yrd.Doç.Dr. M.Yaşar ERTAŞ
Yrd.Doç.Dr. Süleyman İNAN

Yrd.Doç.Dr. Yusuf KILIÇ
Arş.Gör. Selim PARLAZ

BİLDİRİLER 2

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TARİH BÖLÜMÜ

ULUSLARARASI DENİZLİ ve ÇEVRESİ
TARİH ve KÜLTÜR SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER

6-7-8 EYLÜL 2006
DENİZLİ

2.CİLT

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ayfer ÖZÇELİK
Yrd. Doç. Dr. Yasemin AVCI

Yrd. Doç. Dr. M. Yaşar ERTAŞ
Yrd. Doç. Dr. Süleyman İNAN

Yrd. Doç. Dr. Yusuf KILIÇ
Arş. Gör. Selim PARLAZ

PA.Ü.FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TARİH BÖLÜMÜ YAYINLARI: 1
SEMPOZYUM DİZİSİ: 1

ULUSLARARASI DENİZLİ ve ÇEVRESİ
TARİH ve KÜLTÜR SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER

ISBN 978 – 975 – 6992 – 20 - 3 (2.C)
ISBN 978 – 975 – 6992 – 18 - 0 (TK)

Birinci Baskı:

Ocak 2007 DENİZLİ

Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir; kaynak gösterilmek şartıyla iktibas ve atıf şeklinde kullanılabilir

İsteme Adresi:

Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü / KINIKLI - DENİZLİ

Tel: 0 258 213 72 82 – 213 40 30 Faks: 0 258 212 55 46 e-mail: denizlisempozyum@pamukkale.edu.tr

Baskı: Özkan Matbaacılık Ltd. Şti. • Tel: (0.312) 395 48 91 - 92

Fakülte Kitabevi Baskı Merkezi

Fakülte Kitabevi Yayın Dağıtım Pazarlama Ltd. Şti.

Kutlubey Mah. 1004 Sok. No:15/B ISPARTA

(Hilmi Dilmen İlköğretim Okulu Karşısı)

Tel:(246)233 03 74 & 75 Fax: 233 03 76

e-mail: fakultekitavebi@yahoo.com.tr

DAVULCUTEPE MEVKİİ'NDE BULUNAN ANTİK YERLEŞİM ÜZERİNE İLK BULGULAR

FIRST DISCOVERIES ABOUT THE ANCIENT SETTLEMENT ON DAVULCUTEPE AREA

Tunç Sezgin-Mehmet Okunak *

Özet

Davulcutepe Mevkii'nde tespit ettiğimiz antik yerleşim, Akdağ silsilesinin devamı olan Davulcutepe'de (Topatan) yer almaktadır. Yerleşim, modern Denizli İli'nin merkezini de içine alan Antik Lykos Ovası'nı gören bir noktada kurulmuştur. Davulcutepe Mevkii'ndeki yerleşme, konum olarak antik yolla Tabai Ovası'ndan Lykos Ovası'na gelenleri ovaya girmeden önce kontrol edebilmektedir. Böylece etrafı surlarla çevrili olan yerleşme kontrol noktası olarak kullanılmış olmalıdır. Yerleşmenin içinde bulunan yüksek kayalık alanda, kayaya oyulmuş veya düzelterek yapılmış yapılar ve niş, burada yaşayanların dini ihtiyaçlarını karşıladıkları kutsal mekânların olduğunu göstermektedir. Yerleşme içinde ana kayadan koparılmamış ve kanalı açılmış blok izleri görülmesi taş ihtiyacının karşılandığı ocaklarının varlığını kanıtlamaktadır.

Yerleşmede karşılaşılan yapılar, Hellenistik sur duvarları, kayaya oyulmuş A Yapısı, basamaklı kaya yapısı, kaya yüzündeki niş, chamosorion ve taş ocağıdır. Yerleşmede yapılan araştırmada Demir Çağı'ndan Erken Bizans Dönemine kadar tarihlenen seramik parçaları, M.S. 1. yüzyıla tarihlenen binici ve atın betimlendiği adak kabartması, Roma Dönemi'ne tarihlenen üç Grekçe yazıt parçası ve Bizans Dönemi'nde ikinci kez kullanılmış mimari bloklar ele geçmiştir.

Abstract

The settlement that we determined, takes place at Davulcutepe (Topatan) locality which is the continuity of the Akdağ chain. The settlement had been founded on a point that is overlooking to the ancient Lykos Plain which concern modern city of Denizli. She can control the people coming to the Lycos Plain from Tabai Plain by the ancient road before entering the plain. Thus, the settlement which is surrounded by city walls would have used as both checkpoint and a military base. The straightened and rock-curved constructions and the niche which constructed into the high rocky area within the settlement, make us think the existence of religious buildings. Traces of blocks, left without tearing off from the main rock, prove the existence of stone quarries which ceased stone needs.

The buildings that have seen at the settlement are Hellenistic city walls, Building A which has curved into rock, rock building with stairs, niche on the rock facade, chamosorion and stone quarry. During our survey at the settlement, pottery fragments dated from Iron Age to Early Byzantine Period, three Greek inscription fragments dated to the Roman Period, dedication relief representing the rider and horse which is dated to the 1st century A.D., and architectural blocks which were used for the second time in Byzantine Period are found.

Denizli İli'nin kurulduğu alanda yer alan Lykos (Çürüksu) Vadisi, güneybatıda Akdağ (Salbakos), kuzeydoğuda Çökelez, kuzeybatıda Buldan ve güneydoğuda Honaz (Kadmos) dağları ile sınırlanır¹. Lykos Ovası'nda yer alan önemli antik kentler içinde Laodikeia, Hierapolis, Kolossai, Attouda, Karura, Hydrela ve Trapezopolis sayılabilir.

Lykos Ovası'nda bulunan antik yerleşmeler ova ya da, ovaya bakan yamaçlarda kurulmuştur. Laodikeia (Goncalı), Hierapolis (Pamukkale), Kolossai (Honaz) ve Tripolis (Yenicekent) antik kentleri ovada ya da ovaya bakan yamaçlarda yer alan önemli yol kavşaklarının geçtiği yerleşmelerdir. Lykos Vadisi'nin coğrafi konumu nedeniyle dört tarafının dağlarla çevrili oluşu, ovada kurulu olan antik kentlerin, dağların arkasında yer alan diğer antik kentlerle bağlantısını sağlayan yolların önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu yüzden antik dönem boyunca ve özellikle Hellenistik Dönem'de dağların arasından geçen yolların önemli noktalarda korunması ve kontrol altına alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında yüksek dağların kayalık zirvelerinde çobanların yılın belli zamanlarında gelip dağ tanrılarına dinsel törenlerle yaptıkları ve kurban kestikleri kutsal mekânlar yer almaktadır². Önemli yolların geçtiği güzergâhlar üzerinde bugün yüksek tepelerin vadiye bakan yüzlerinde lokalizasyonları yapılmamış yerleşmeler ve kutsal mekânlar bulunmaktadır. Davulcutepe yerleşimi bugüne kadar araştırılmamış olan bu yerler arasındadır.

* Arş. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, tsezgin@pamukkale.edu.tr.

Arş. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, mokunak@pamukkale.edu.tr.

Davulcutepe Yerleşimi yüzey araştırmasına başlamamıza vesile olan Prof. Dr. Selahattin Özçelik'e, çalışmamız süresince bizden her türlü desteğini esirgemeyen hocalarımız Doç. Dr. Celal Şimşek ve Yrd. Doç. Dr. Bilal Söğüt'e, bize rehberlik yapan İbrahim ve Bekir Çivi'ye, bize yardımda bulunan Arş. Gör. Dr. Coşkun Daşbacak, Arş. Gör. Ayşem Tarhan, Arş. Gör. Sedat Akyol, Öğretim Görevlisi Esengül Akıncı, Arkeolog Mustafa Bilgin'e ve bizimle beraber araziye gezen tüm öğrencilerimize özverili yardımları için teşekkür ederiz.

¹ W. M. Ramsay, *The Cities and Bishoprics of Phrygia I*, Oxford 1895, s.1-2.

² Denizli'de dağlık alanlarda bugün bile çobanlar tarafından yapılan bu tür törenler gerçekleştirilmektedir. Günümüzde özellikle Erengünü şenliklerinde de aynı tipte seramoniler, sene boyunca süren bolluk ve bereket için yapılmaktadır.

DAVULCUTEPE

Davulcutepe, Denizli İli merkezi ile Kızılcabölük İlçesi'ni birbirine bağlayan Bedribey yolunun³ Denizli tarafının 3 km. güneyinde yer alır. Antik yerleşim, Salbakos (Akdağ) Dağ silsilesinin devamında yüksek bir tepe olan Davulcutepe (Topatan) Mevkii'nin üzerinde Lykos Ovası'nı gören bir noktada kurulmuştur (Harita 1, Res. 2-3). Davulcutepe'nin batı tarafındaki vadi, Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na bağlayan antik yol güzergâhının geçtiği yerdir.

Yüksek bir tepenin üzerinde bulunan yerleşimin her iki tarafında derin vadi yer almaktadır. Bu iki derin vadinin sarp ve kayalık olması yerleşimi doğal bir sur gibi korumaktadır. Bazı yerlerde ana kayadan da yararlanılarak sur duvarları inşa edilip topografyaya uyulanmıştır. Bu şekilde etrafı sur duvarları ile çevrili olan alana antik dönemde güneyden ve kuzeyden olmak üzere iki yönden girilmektedir. Kuzey girişine, Pamukkale Üniversitesi Kınıklı Kampüsü arkasında bulunan Orman Ağa Tamirhanesi Müdürlüğü'ne ait tesislerin yanındaki yoldan çıkılmaktadır. Bu yolun antik yerleşimden Denizli'ye inilirken takip edilebilmesi daha kolaydır. Güney girişine Bedribey yolu vasıtasıyla hem Denizli merkezden hem de Kızılcabölük'den ulaşılabilir. Günümüzde Bedribey yolunun Denizli tarafındaki 3 kilometresi daha çok yürüyüş parkuru olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple yaya olarak gidilebilen yol, Kınıklı Belediyesi Çamlık Mahallesi'nden başlar. Bu yol üzerinde bulunan 1. 2. ve 3. çeşmeler geçildikten sonra 4. çeşmenin kuzeydoğusundaki Davulcutepe'nin yamaçlarından güneydeki girişe ulaşılır⁴ (Harita 1, Res. 1-2). Kızılcabölük tarafında ise yol Pınarlık Köyü sınırları içinde bulunan Herakleia Heroon'unun yanından başlar ve yaklaşık olarak 12 km. sonra kuzeyde bulunan 4. çeşmeye ulaşır.

Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na bağlayan antik yol güzergâhındaki Davulcutepe'de yer alan yerleşime çıkarken kullanılan antik yol, kayaların arası oyularak ya da yüzleri düzlenerek yapıldığı için dardır. Bazı yerlerde hala antik dönem yol döşemesini görmek mümkündür. Hem güney hem de kuzey girişi çoğu yerde eğimli, sarp ve dardır. Bu yüzden yerleşimin içine ulaşım ve taşımacılık yaya veya hayvanların üzerine yük sarılarak yapıyor olmalıdır.

Lykos Vadisini Tabai Ovasına Bağlayan Antik Yol Güzergâhı

Yerleşimin batısındaki vadi, antik dönemde Lykos Ovası ile Tabai Ovası'nı⁵ birbirine bağlayan yolun geçtiği güzergâh üzerindedir. Günümüze ulaşan ve geç dönemlere ait olan yol döşemesi, Kızılcabölük Pınarlık Köyü sınırları içinde olan Şehit Çeşmesi ile Herakleia Heroon'u arasında başlamaktadır. Erken dönem yol kalıntıları, günümüze ulaşan geç dönem yol döşemesinin altında olmalıdır⁶. Geç dönem yol seyrekte olsa çevrede yaşayan orman köylüleri tarafından halen kullanılmaktadır. Yolun Denizli tarafındaki son 3 kilometresi, Çamlık Mahallesi'ndeki ormana kadar takip edilmektedir. Buradaki yol kalıntıları daha seyrek aralıklarla görülmektedir. Bugün geç döneme ait kalıntıların görüldüğü yol genel olarak 3-3.50 m. genişliğinde, en dış kenarlarda sıralı, iç kısımlarda düzensizce yerleştirilmiş taş döşemedir (Res. 4). Yol döşemesinin büyük çoğunluğu korunmuş olmasına rağmen, bazı yerlerde bozularak toprak yolla karışmıştır.

Antik yol güzergâhının yakın döneme kadar kullanıldığını gösteren modern mil taşları günümüzde hala sağlamdır (Res. 5). Antik yol güzergâhının kenarlarında bulunan kaya yüzlerinin yer yer tıraşlanarak düzlendiği görülmektedir. Yol kenarlarında bulunan su kaynakları ve çeşme yapıları ise güzergâhın sulak olduğunu göstermektedir. Bunun dışında, Çivinin Damı olarak adlandırılan mevkide, yol kenarında su kuyusuna rastlanılmıştır. Bu su kuyusunun, kuyu ağız taşında oluşan aşınmalardan uzun süre kullanıldığı tespit edilmiştir. Kuyu çevresinde, etraftan taşınarak getirilen ve ikinci kullanım sırasında değiştirilen mimari bloklar da bulunmaktadır. Daha ilerde Çatalarmut Boğazı olarak adlandırılan mevkii de, kireç taşından yapılmış monoblok yivsiz bir sütun oyularak su yalağı haline getirilmiştir. Sarılar Kahvesi olarak adlandırılan mevkiiye ulaşıldığında, yakın döneme kadar kullanım gören ve günümüzde yıkılmış olan kahvenin taşları arasında, yerli taştan yapılmış profilli ve kenet delikleri olan mimari bloklar görülmektedir. Çevrede yapılan araştırmada başka herhangi bir antik yapı izine rastlanmadığı için bu parçalar olasılıkla buraya taşınarak getirilmiş olmalıdır.

DAVULCUTEPE'DE BULUNAN YAPI KALINTILARI

Davulcutepe yerleşiminde bazı yapı kalıntıları görülmektedir. Fakat tespit edilen yapıların sadece bazıları tanımlanabilmiştir. Bunun en önemli sebebi yapıların toprak altında olmasıdır. Bunun dışında alanda yakın zamana kadar birçok kaçak kazınım yapılması, blokların ağırlı duvarı ve barınak için kullanılmış olması diğer nedenlerdendir. Yapılan araştırmalar sonunda, yerleşimin çevresinde sur duvarları, A yapısı, basamaklı kaya yapısı, niş, taş ocağı ve bir chamosorion (kaya oyu tekne mezar) tespit edilmiştir.

Sur Duvarları:

Davulcutepe sur duvarları, iki derin uçurumlu vadinin kayalık ve sarp olması nedeniyle kentin tamamında görülmez. Bugün ulaştığımız yerlerde gördüğümüz sur duvarları topografyada sarp kayaların doğal tahkimat oluşturmadığı güvenlik zaafiyeti yaşanabilecek yerlerde inşa edilmiştir. Bu nedenle yerleşim alanının doğuya bakan

³ Bedribey yolu, bugünkü Cankurtaran yolu açılmadan önce Denizli merkezi ile Kızılcabölük İlçesi'ni birbirine bağlayan 19 km. uzunluğunda olan antik dönemde de kullanılan yoldur.

⁴ 4. Çeşme ile Davulcutepe'de bulunan yerleşme arası yaklaşık olarak 1 kilometredir.

⁵ Tabai Ovası'nda bulunan Herakleia Salbake, Apollonia Salbake, Sebastapolis ve Herakleia Heroon'u için bkz. Ramsay 1895, 190-191.

⁶ Aynı şekilde geç dönem yol döşemesinin altında antik dönem yol döşemesinin bulunduğu benzer bir örnek Stratonikeia ile Lagina Hekate Kutsal Alanı arasındaki 9 km'lik kutsal yolda da görülmektedir.

meyilli yamaçlarında ve Belovası'na bakan güneybatı tarafında yer yer korunmuş sur kalıntıları ve bir kulenin temelleri görülmektedir. Genel olarak kentin sur duvarları inşa tekniği bakımından araziye uyum sağlayan duvar tipindedir.

Doğu yamaçta yer alan 2.40 m. genişliğindeki sur duvarı 12 m. uzunluğunda iki sıra kesme taş örgü arasına moloz taş ve toprak doldurularak yapılmıştır⁷ (Res. 6). Sur duvarlarında kullanılan malzeme, arazide doğal olarak bulunan yerel kireç taşıdır. Dış yüzdeki sıra farklı yükseklikte taş dizileri kullanılarak örülmüştür. Uzun dörtgen taşların aralarına seyrek yatay atkı taşı konularak yapılan sur duvarının dış yüzü çıkıntılıdır (bosajlı). Sur duvarının dış yüzündeki bosaj ortada kavisli ve ham bırakılmıştır. Bu tip bosajlı duvar tekniğinin en erken örneği M.Ö. 5. yüzyıla tarihlenen Eleusis'deki Perikles Devri sur kaidesinde görülmektedir⁸. Daha sonra M.Ö. 4. yüzyıl da Anadolu'da, Attika'da ve Peloponnesos'ta yaygın olarak bu biçimde duvar yapımı sürmüştür⁹. Hellenistik Dönem içinde değerlendireceğimiz doğu yamaca bakan bosajlı sur duvarı, M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenen Priene Akropolis'in doğusundaki sur duvarının¹⁰ ve M.Ö. 4. yüzyılın ilk çeyreğinde surlarla çevrilen Latmos'un¹¹ içiçiliği ve taş sıralarının düzeni göz önüne alındığında daha özensizdir. Ancak Geç Hellenistik Döneme tarihlenen Cremna Batı Şehir Duvarı'na ait 11. kule¹² dış duvarı ile karşılaştırıldığında daha erken olmalıdır. Doğu sur duvarının benzer örneğini M.Ö. 3 yüzyıla tarihlenen Alabanda Akropolis'indeki düzensiz pseudo-isodomik duvarlarda görmek mümkündür¹³. Böylece doğu sur duvarlarını Hellenistik Dönem'de M.Ö. 3 yüzyıl içinde değerlendirmek doğru olur.

Güneybatı sur duvarlarının bulunduğu Belovası Mevkii'ne bakan tepede, temel ve duvar taşlarının yerleştirildiği, doğal kaya oyuklarının görüldüğü dörtgen bir yapı yer almaktadır¹⁴. Sadece doğu ve kuzey duvar taşlarının birinci sıralarının bir kısmının görüldüğü yapının yaklaşık uzunluğu 8 m. genişliği 7.60 m.dir. Kareye yakın yapıda güneydoğu kısımda 1 m. genişliğinde iki basamaklı sur duvarı taşlarının yerleştirildiği düşündüğümüz kaya oyuğu bulunmaktadır. Kaya oyuğunun ilerde izlerini gördüğümüz sur duvarları ile aynı yönde olması, Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na bağlayan yolu hâkim bir tepeden görmesi nedeniyle burası savunmayla ilgili bir yapıdır. Muhtemelen bu dörtgen yapı gözetleme kulesi olarak kullanılmıştır.

Güneybatı yüzdeki sur duvarları, Belovası Mevkii'ne bakan tepelik alanın üstünde yer almaktadır¹⁵. Sur duvarları büyük ölçüde yıkılmış olduğundan sadece üst yüzünden takip edilebilmekte ve genişliği açık bir şekilde ölçülebilmektedir¹⁶. Bosajlı sıralar dış yüzlerinin çalılarla kaplı olması nedeniyle doğu yamaçtaki sur duvarları kadar açık görülememektedir (Res. 7). Güneybatıdaki sur duvarı iki sıra kesme taş örgü arasına döküntü taş ve toprak doldurularak yapılmıştır. Uzun dörtgen taşların aralarına seyrek yatay atkı taşı konularak yapılan sur duvarının bosajlı dış yüzündeki çıkıntı ortada kavisli ve ham bırakılmıştır. Bu biçimiyle güneybatıdaki sur duvarı doğu yamaçtaki duvarlarla aynı teknikte yapılarak aynı tarihe ait olmalıdır.

Güneybatı sur duvarları, arazinin yapısından ve sadece bir yerde tespit edebildiğimiz dörtgen dönüşten dolayı düz planlı değildir¹⁷. Bu biçimiyle sur duvarının planı dirsekli olarak yapılmıştır. Buradaki sur duvarlarının büyük ölçüde yıkılmış olması nedeniyle dirsek planlı duvarın menderes biçiminde mi yoksa testere ağız biçiminde mi yapıldığı hakkında tam olarak bilgi edinilememektedir.

İncelediğimiz her iki sur duvarlarında tamirat izleri, duvarların daha sonraki dönemlerde kullanıldığı hakkında bizlere ipucu vermektedir. Çünkü aynı biçimde işlenmiş taşların sırasında farklı biçimde kesilmiş taşlardan yararlanılarak özensizce yapılan düzenlemeler açıkça görülmektedir. Bu tamiratlar, taşların biçiminden ve yerleştirilişinden anlaşıldığı kadarıyla, Hellenistik Dönem sonrasına ait olmalıdır.

A Yapısı:

Davulcutepe Mevkii'nin batı yamacındaki yüksek kayalık alanın kenarında büyük bir kaya kütesinin yüzü güneybatı-kuzeydoğu yönünde işlenmiştir¹⁸. Kaya kütesi bir Megaron'un boyuna kesiti alınmış gibi güneydoğu tarafı açıkta kalacak şekilde oyulmuştur. A yapısı olarak adlandırdığımız Megaron planını yansıtan yapı¹⁹; oda, ön oda ve girişten oluşmaktadır (Res. 8) ve A Yapısının planı alışık olduğumuzdan biraz farklıdır. Yapının sol taraftaki güneydoğu duvarı boydan boya yoktur ve girişten ön odaya geçerken 0.90 m.lik bir ara bölüm bulunmaktadır. Bu tip ara bölümleri; Myken'de Apsisli evde²⁰ girişten ön odaya geçişte iki kapı arasında bir ara bölüm olarak görülürken, Pessinus Kybele Tapınağında²¹ Pronaos'dan Naos'a geçerken görmekteyiz.

⁷ 1010 irtifada GPR: 35 S 0685064-UTH 4176771.

⁸ W. Walther, *Attische Mauern, Athen* 1933, s.28, Abb.63; A. Akarca, Şehir ve Savunması, Ankara, 1998, s.117.

⁹ Akarca 1998, 117.

¹⁰ F. Rumscheid, *Priene Küçük Asya'nın Pompeisi*, İstanbul 2000, s.217.

¹¹ A. Peschlow-Bindokat, *Latmos'ta Bir Karia Kenti Herakleia*, İstanbul 2005, s.97.

¹² S. Mitchell, *Cremna in Psidia*, Great Britain 1995, s.192-193, Plate 106.

¹³ A.W. McNicoll, *Hellenistic Fortifications from the Aegæan to the Euphrates*, Oxford 1997, s.33, Plate 16.

¹⁴ 1096 irtifada 35 S 0684727-UTH 4175836

¹⁵ 1084 irtifada GPR: 35 S 0684823-UTH 4175785

¹⁶ Güneybatı yüzdeki sur duvarı tıpkı doğu yamaçtaki sur duvarı gibi 2.40 m. genişliğindedir.

¹⁷ Düz planlı Hydea Kentindeki sur duvarlarının dirsek oluşturmadan kavislerle yaptığı yumuşak geçişleri için bkz. A. Tırpan, "Karya'da Bazı Dağ Kentleri Amyzon, Hydea, Kindya, Kildara", *Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul 1999, s.462-463, Resim 5.

¹⁸ 1028 irtifada GPR: 35 S 0684882- UTH 4176446

¹⁹ Megaronların gelişimi için bkz. F. Işık, "Megaron Özel Bir Yapı Tipinin Kökeni, Gelişimi ve Bir Ege Tapınağına Dönüşümü", *Adayla II*, 1998, s.1-49.

²⁰ Işık 1998, 24, Resim 7.

²¹ Pessinus Kybele Tapınağının Planı için bkz. J. Devreker, F. Vermeulen, "Pessinus 1994", *XVII. Kazı Sonuçları Toplantısı I* Ankara 1995, s.453-474, 466, Fig. 1; Ü.Serdaroğlu, *Lykia-Karia'da Roma Dönemi Tapınak Mimarlığı*, İstanbul 2004, s.191, Levha: LIII.

Giriş bölümünden ön odaya aynı yükseklikte yer düzleminden girilmektedir. Ön odanın hem yer seviyesi hem de kuzeybatı duvarını oluşturan kaya yüzü düzgün bir biçimde oyulmuştur. Ön odanın kuzeybatı duvarını oluşturan kaya yüzünde 0.33x0.35 m. genişliğinde 0.24 m. derinliğinde bir hatlı deliği yer almaktadır. Ön odadan odaya geçerken ön oda tarafında 0.20 m. yüksekliğinde 0.90 m. genişliğinde duvarda da takip edilebilen çok düzenli olmayan eşik çıkıntısı yer alır. Bu eşik çıkıntısının duvarda da devam ediyor olması burasının ön odadan odaya giriş olduğunu göstermektedir.

Eşik çıkıntısı geçildikten sonra oda seviyesi ön odadan 0.10 m. aşağıda yer almaktadır. Oda 6.50 m. uzunluğunda en geniş yeri ise 4.30 m. olup, yapının en büyük mekânını oluşturur. Bu büyük odanın kuzeybatı duvarı düzensizdir ve içe doğru giren geniş bir yarıklık yer almaktadır. Odanın güneybatı duvarı kuzeybatıdan güneydoğuya doğru düzensiz bir şekilde alçalarak son bulur. Ancak odanın güneybatı duvarı iki kademeli şekilde işlenmiştir. Kaya yüzü 0.90 m. yükseldikten sonra 0.35 m. içe girip tekrar yükselerek sanki bir seki oluşturmaktadır.

Yapıya genel olarak baktığımızda uzunluğu yaklaşık olarak 13.50 m., ölçülebilen genişliği 4.30–1.20 m. arasındadır. Yapının uzun kenarını oluşturan kuzeybatı duvarı doğal olduğu için farklı yüksekliklerde ve yaklaşık olarak 3–3.30 m. arasında değişmektedir. Aynı düzensizlik yapının güneybatı duvarını oluşturan kaya yüzünde de görülmektedir. Duvar yüksekliği 3 m.den 0.40 m.ye kadar düşmektedir. Yapı doğudan batıya doğru, güneydoğu tarafı zemininde düzensiz bir şekilde daralarak son bulmaktadır.

A yapısının oyulduğu ana kayanın üstünde geniş bir düzlük alan bulunmaktadır. Bu düzlük alanın kuzeybatı tarafında uçurum bulunurken güneydoğu tarafı yapının üst kısmıyla sınırlıdır. A yapısının kuzeybatı duvarını oluşturan kaya yüzünün en üst seviyesinde düzenli olmayan yaklaşık olarak 0.80 m. genişliğinde 0.10 m. yüksekliğinde çıkıntı bırakılmıştır. Bu çıkıntılı kısım tüm yapı boyunca açıkça görülebilmektedir (Res. 9). Böylece yapının üst kısmında doğal bir set oluşturulmuştur. A yapısının üstündeki düzlükte yapının oda kısmı hizasından 4 m. kuzeyde, 2.50 m. uzunluğunda, 1.55 m. genişliğinde ve 0.70 m. derinliğinde düzensizce oyulmuş bir çukur bulunmaktadır.

A olarak adlandırdığımız kaya yapısının yüksek kayalık alanın kenarında bulunuyor olması, yapıldığı kaya yüzünün düz bir hat şeklinde düzeltilmeyip bir yapının bölümlerini oluşturacak biçimde oyulması, plan olarak Megaron'u yansıtmaması, kuzeydoğusunda aynı yönde yapılmış basamaklı bir kaya yapısı bulunması, oda kısmında girişin tam karşısında duvarın seki yapıyor olması, bu yapının bir konuttan çok dini amaçlı hizmetler için yapılmış olabileceğini akla getirmektedir.

Basamaklı Kaya Yapısı:

Yapı, yerleşmenin batı yamacındaki yüksek kayalık alanda, uçurumun kenarında²² ve A yapısının kuzeydoğusunda olup, yapıyla aynı yönde yapılmıştır. Doğal bir kayanın etrafı düzeltilerek oluşturulan yapının en dış kısmında yaklaşık olarak 0.45 m. yüksekliğinde bir podyum oluşturulmuştur. Bu podyum üzerinde 0.95 m. yüksekliğinde basamakların ve üst düzliğünde çukur bulunan kısım düzensiz bir şekilde biçimlendirilmiştir (Res. 10). Kaya yapısının kuzeybatıdaki dar yüzü üç basamaklıdır. Basamaklar düzgün bir sıra takip etmeden düzensizce ve belirsiz işlenmiştir. Basamaklarla çıkılan üst düzlükte düzensizce oyulmuş 2.50x1.20 m. ebatlarında büyük bir çukur yer almaktadır. Basamaklı kaya yapısının kuzeydoğusunda geniş bir düz alan dikkat çekmektedir.

Bu biçimiyle basamaklı kaya yapısı, Phrygia da Göynüş Aslantaş²³, Doğuda Pertek²⁴, Lykia'da Antifellos²⁵, Pisidya'da Karamanlı²⁶, güneybatı Anadolu'da Dikmen'de²⁷ bulunan basamaklı kaya sunaklarını akla getirir de farklılıklar vardır. Davulcutepe'de bulduğumuz basamaklı kaya yapısının üst düzliğünde yer alan düzensiz oyulmuş çukur sembolik olamayacak kadar büyük olup kullanıma yönelik yapılmıştır. Buda basamaklı kaya sunaklarının üst düzliğünde yaygın olarak gördüğümüz kaide yeri veya sembolik sunu çanağından farklıdır. Ancak basamaklı kaya yapısı konumu ve işleniş biçimi düşünüldüğünde dinsel tören amaçlı yapılmış olmalıdır.

Niş:

Batı yamaçtaki yüksek kayalık alanda ana kayanın düşey yüzüne oyularak yapılmış bir adet niş tespit edilmiştir (Res. 11). Niş yerden 1 m. yükseklikte, 0.50 m. genişlikte, 0.44 m. yüksekliğinde, 0.32 m. derinliğinde yapılmıştır. Nişin içindeki yüzde dik bir biçimde 0.11 m. genişliğinde, 0.07 m. derinliğinde, 0.34 m. yüksekliğinde dikdörtgen bir oyuk ikinci bir niş gibi yapılmıştır. Nişin taban kısmında dışarı doğru ilerleyen doğal bir çatlak gibi düzensiz görünen kırık bulunmaktadır.

Genellikle mezarlarda karşımıza çıkan nişler biçimlerine ve kullanıldıkları yerlere göre adlandırılmaktadır²⁸. Davulcutepe'de tespit ettiğimiz nişin yakınında mezar veya ölü inanişisiyle ilgili herhangi bir veri bulunmamıştır²⁹. Bu sebepten dolayı Davulcutepe'de tespit ettiğimiz nişin, mezar veya ölü inanişisiyle alakası olmadığı dolayısıyla da kült amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir.

²² 1039 İrtifada GPR: 35S 0684935-UTH 4176477

²³ F. Işık, "Likya Kaya Tapınakları", 1994 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları IV, 1995, s.116, Res. 28.

²⁴ Işık 1995, 116; F. Işık, *Doga Ana Kubaba*, Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, No:1, İstanbul 1999, s.7, Res.17.

²⁵ Işık 1999, 7, Res. 22.

²⁶ Mehmet Özsait-Guy Labarre-Nesrin Özsait, "Nouveaux temoignages sur le culte de Cybele en Pisidie occidentale", *Adalya LX*, 2006, s.1–18

²⁷ Işık 1999, 7, Res. 21.

²⁸ Mezar nişleri kullandığı yerlere ve biçimlerine göre isimlendirilmektedir bkz. Bilal Söğüt, "Dağlık Kilikia Bölgesi Mezar Nişleri", *Olba VII*, 2003, s.240–260.

²⁹ Yakınında mezar bulunmayan ancak ölü kültüyle ilgili dini törenler için yapılan kabartmaların görüldüğü, bu sebepten dolayı da ölü kültü için kullanılan nişlerin bulunduğu Kilikia örnekleri için bkz. Söğüt 2003, 249–250.

Chamosorion (Kaya Oygu Tekne Mezar):

Davulcutepe Mevkii'nde yaptığımız çalışmalarda bu güne kadar sadece bir tane mezar tespit edilmiştir. Bu nedenle şu an yerleşme içinde veya etrafında bir nekropol alanından bahsetmek zordur. Yerleşmenin güney girişine yakın noktada, kayalık alanda yer alan oygu tekne mezar, güneydoğu kuzeypbatı yönde, büyük bir kaya kütleinin yüzü işlenerek yapılmıştır (Res. 12)³⁰. Kayanın kuzey yüzü güneye doğru içe kavisli şekilde oyularak mezar teknesinin üstünü örtecek biçimde planlanmıştır. İçeride bir niş gibi oyulmuş olan bu mezarın her iki kısa kenarında ve güneydeki uzun kenarında kapağın oturması için yapılmış girinti seti açıkça görülmektedir. Oygu tekne mezarın, hem kayanın içe kavisli oyulması hem de kapak seti üzerine yerleştirilen kapakla su alması önlenmiştir.

Kaya oygu tekne mezarlar genel olarak, Karia ve Lykia Bölgesi'nde yoğun olarak görülmektedir. Herakleia Latmos'ta³¹ hemen hemen hepsi gösterişsiz kayaya özenle oyulmuş tekne mezarlar yer almaktadır. Bunun dışında Phrygıya Bölgesi'nde Hierapolis'de³², Kolossai'de³³, Eumenia'da (Işıklı)³⁴ kaya oygu tekne mezarlar bulunmuştur. Davulcutepe'de bulunan kayaya oygu tekne mezarın benzeri ise Karia Bölgesi'nde Panamara Kutsal Alanı'nda görülmektedir³⁵.

Taş Ocağı:

Davulcutepe yerleşmesinde bulunan mimari bloklar için çoğunlukla yerel kireç taşı kullanılmıştır. Bu taşlar yerleşme içinde bulunan batı yamaçtaki kayalık alandan veya en yakından kesilerek getirilmiş olmalıdır. Yerleşme içinde ana kayadan koparılmamış kanalı açılmış blok izleri görülmektedir (Res. 13).

Buluntular**Kabartma Parçası**

Antik yerleşimin güneydoğu tarafındaki Zeytin Yaylası'na bakan eğimli arazide yaptığımız yüzey araştırması sırasında kabartma parçası bulunmuştur. Beyaz mermerden yapılmış kabartmada at ve üzerinde binici betimlenmektedir (Res. 14). Eser büyük ölçüde tahrip olmuştur³⁶. At üzerindeki erkek figürü kısa khiton üzerine hylamis giyimlidir. Atın boynundan ve sol bacak altından geçirilen eyeri oldukça süslü işlenmiş olup, binicinin sol dizi hizasında uç kısımları püskül şeklinde çıkıntılar yaparak sonlanmaktadır. Bu şekildeki benzer betimlemeleri, Heros ve Binici Tanrı kabartmalarında görmek mümkündür. Delos Müzesi'nde sergilenen Heros Kabartması'ndaki³⁷ figür at üzerinde betimlenmiş olup, sağ elini atın boynuna doğru uzatmış ve elinde phiale tutmaktadır. Hareket halindeki at semiz ve güçlü betimlenmiş olup, koşum takımları süslü işlenmiştir. Aynı şekilde Phrygia Bölgesi'nde yaygın olarak karşımıza çıkan Binici Tanrı kabartmalarında, hareket halindeki atın üzerinde elinde atribüt tutan tanrının betimlendiği örnekler bulunmuştur³⁸. Ancak elimizdeki kabartma parçasının büyük ölçüde tahrip olması nedeniyle at üstündeki binicinin bir Heros mu yoksa bir Tanrımı olduğu kesin olarak anlaşılamamaktadır.

Bulduğumuz kabartmanın arka kısmının ince yonulu olarak işlenmesi parçanın olasılıkla bir adak kabartması olduğunu doğrular niteliktedir. Gerek at ve binicinin fondan ayrılmasında, gerekse figürün elbise kıvrımlarında matkap izi bulunmamaktadır. Esere ait kıvrımlarda keski izlerini görmek mümkündür. Bu nedenle de eser, M.S. 1. yüzyıla tarihlenmektedir.

Mimari Bloklar:

Yerleşme içinde çoban ağılı olarak kullanılan kısımda birçok mimari blok göze çarpmaktadır. Bu alandaki blokların çoğunluğunu duvar blokları oluşturmasına rağmen farklı mimari bloklarda bulunmaktadır. Bu bloklar genellikle çoban evinin yapımında ve ağılın duvarlarında kullanılmıştır. Burada ağılı olarak kullanılan bölümde uzun yıllardır kaçak kazı yapıldığını gösteren izler açıkça görülmektedir. Ortaya çıkarılan bloklar etrafa düzensizce atılarak çukurlar açılmıştır.

Ağılın içinde üç noktada kaçak kazı yapıldığı anlaşılmaktadır. Burada açılan define çukurlarında bir adet başlık, sütun parçası, arşitrav, kapı sövesi ve ne tür bir yapıya ait olduğunu henüz anlayamadığımız duvar kalıntıları bulunmaktadır. Bu bloklar içinde arşitravın ve sövenin üzerinde haç betimlemesi görülmektedir. Arşitravın taç kısmı ile birinci faskiası üzerinde etrafı daire ile çevrilmiş kazıma bir haç görülürken sövenin yan kısmında oyularak yapılmış haç tespit edilmiştir. Bu bloklardaki her iki çeşit haçta ikinci kullanımlarda işlenmiş olmalıdır. Buda yerleşmenin Bizans Dönemi'nde kullanım gördüğünü göstermektedir.

Çoban ağılı içinde bulunan başlık, sütun parçası, arşitrav, kapı sövesinin boyutlarına bakıldığında burada küçük bir yapının bulunduğunu söylemek yanlış olmaz.

³⁰ 1027 irtifada 35 S0685020-UTH 4176446

³¹ Peschlow-Bindokat 2005, 121-127.

³² C. Şimşek, *Hierapolis Güney Nekropolü*, Konya 1997, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

³³ C. Şimşek, "Kolossai", *Arkeoloji ve Sanat* 107, 2002, s.10.

³⁴ B. Söğüt-C. Şimşek, "Eumeneia", *Dünden Bugüne Çivril Sempozyumu*, Çivril 2001, s.310, Res. 13.

³⁵ Panamara Kutsal Alanı'nda bulunan kaya oygu tekne mezarda kayanın yüzü içe doğru eğimli oyularak mezar teknesinin üstünü örterek iki yan kenara ve bir uzun kenara kapak yerleşecek biçimde profilli olarak yapılmıştır.

³⁶ Profilden betimlenen atın başı, sol ön bacağı ve gövdesinin büyük bir bölümü kırık ve eksiktir. Profilden betimlenen binicinin ise sadece sol omzundan itibaren sol kolunun bir bölümüyle sol bacağın diz altına kadarki bölümü sağlam kalabilmiştir. Böylece dört tarafı da kırık olan kabartma 0.18 m yüksekliğinde 0.14m genişliğinde 0.5 m kalınlığındadır.

³⁷ Eser, Hellenistik Döneme tarihlenmektedir. Bkz. A. Cermanović-Kuzmanović vd., "Heros", *LIMC VI.1-2*, Artemis Verlag Zurich und München 1992, s.1062, Pl.716, no: 609.

³⁸ Binici Tanrı betimlemeleri için bkz., İ. Delemen, *Anatolion Rider-Gods*, *Asia Minor Studien* 35, Bonn 1999, Pl. 1-24.

Yazıtlar:

Yerleşmede yapılan yüzey araştırması sırasında çoban ağılı içinde ve etrafında 3 adet Roma Dönemi'ne tarihlenen Grekçe yazıt bulunmuştur. Yazıtlardan ikisi bloklardan kırılmış küçük parçalardır. Üçüncü blok tam olmasına rağmen, bloğun yazıtlı yüzü yöre çobanlarınca hayvanlar için yalak yapılmak suretiyle tahrip edilmiştir. Yazıtlar parçalar halinde ve aşınmış olduğu için tam olarak okunamamıştır.

Davulcutepe Yerleşiminde Ele Geçen Seramikler:

Davulcutepe mevki yerleşim alanında yapmış olduğumuz araştırmalar sırasında pişmiş toprak seramik parçalarının yayılım alanlarının sıklığı açısından üç ayrı bölge tespit edilmiştir. İlk bölge bir düzlem boyunca devam eden yerleşim içinden geçen yol ve yerleşimin batı yamacındaki kayalık alan üzerinde bulunan yapıların çevresindeki eğimli arazide bulunan seramik parçalarının yer aldığı gruptur. İkinci alanı güneydoğu yönündeki Zeytin Yaylası'na bakan yamaç alanda bulunan seramikler oluşturur. Üçüncü alanı doğu yönündeki bozajlı Hellenistik Dönem duvar ve çevresinde ele geçen seramikler oluşturur. Bu üç alan göz önüne alındığında, topografyanın eğimli olmalarından dolayı ele geçen seramik parçaları yağmur sularının etkisiyle açığa çıkmış olmalıdırlar. Davulcutepe yerleşiminde ele geçen seramik parçaları belirli alanlarda konteks olarak bulunmadığı için ele geçen parçaların tamamı kronolojik olarak incelenmiştir. Bu inceleme sonunda Demir Çağ'ından, Erken Bizans Dönemine kadar kesintisiz devam eden yerleşmeye ait seramik parçaları elimize geçmiştir.

Demir Çağı Seramikleri (Res. 15a-s):

Davulcutepe mevki yerleşimi ve çevresinde yapmış olduğumuz araştırmalar sonucunda Demir Çağı'na ait seramik parçaları önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemi temsil eden yirmi parça seramik parçasını üç ana grup altında değerlendirdik.

İlk grup, açık devetüyu hamurlu ve mikalı, az oranda küçük kireç katkılı ve ince kumlu, kırmızımsı kahverengi astarlıdır. İyi fırınlanmış olan örneklerden dört tanesi açık kaplara (çanak, tabak), diğer altı örnek ise kapalı kaplara ait (maşrapa, testi) parçalardır. Bezemeler, açık kaplarda hem iç hem dış yüzeye, kapalı kaplarda ise sadece dış yüzeye siyah boya kullanılarak uygulanmıştır.

Kâse ve tabakların yüzeyine uygulanan bezemeler genellikle birbirini takip eden düzgün konsantrik dairelerden oluşmaktadır (Res. 15a-b). Ancak bir tabağa ait parçanın iç yüzeyinde bu konsantrik daireleri dikine kesen ve anlaşıldığı kadarıyla tabağın iç yüzeyini bölümlere ayıran dikine ince bant bezeme de görülmektedir (Res. 15b). Bu tip ince bant bezekli tabak örneklerine Orta Anadolu da Konya ve Çevresinde rastlanmış, M.Ö. Erken 7.yy.a tarihlenmektedirler³⁹. Ayrıca bir örneğin ağız kenarına yapılan oldukça ince bantlar dikkat çekmektedir (Res. 15c).

Çalışmalarımız sırasında bir kapalı kaba ait kulbun gövde bağlantı yerine ait parça ele geçmiştir. Bir amphoraya ait olabilecek kulp parçası bu formların, dağlık bölgelerde de kullanıldığını göstermektedir (Res. 15d).

Kapalı kaplarda ise yine birbirini takip eden konsantrik ince bant bezemeler karakteristiktir (Res. 15e-h). Ancak bir örneğin (bu örnek bir maşrapaya testiye ait olmalıdır) omuz üzerindeki bezeme bir panele aittir. Bu panele ait ince bant bezemelerden sadece beş adet sayılabilmektedir (Res. 15e). M.Ö. 6. yy.a tarihlenen omzu panelli örnekler İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde⁴⁰ ve Amasya yakınlarında ki Gümüşhacıköy'de⁴¹ rastlanmaktadır. Diğer farklı bir örnek ise gövde üzerine yapılan ince bant bezemelerin altına birbirini takip edecek şekilde yapılan S motifleridir. Bu S motifinin üst bordüründe yine birbirini takip eden dikine çizgiler görülmektedir (Res. 15f).

İkinci grupta yer alan seramik parçaları devetüyu renkli hamurlu, mikalı, az oranda küçük kireç katkılı ve ince kumlu, kahverengi astarlıdır. İyi fırınlanmış olan bu parçalar üzerinde siyah tonda bezemeler yapılmıştır. Yedi parça değerlendirmeye alınmıştır. Bunlardan dört adet parça kapalı kaplara, üç adet parça ise açık kaplara (yüksek ayaklı kadeh parçası, ağız kenarı parçası) ait örneklerdir.

Açık kaplardan yüksek ayaklı kadeh parçasının iç ve dış yüzeyindeki konsantrik daireler karakteristiktir (Res. 15i). Bu tipe benzer yüksek ayaklı kadehler Karia Bölgesi'nde sık rastlanmıştır, Geç Geometrik çağ'a tarihlenen kaplar kotyle olarak adlandırılmaktadır⁴². Diğer örneğin ise sadece dış yüzeyi konsantrik dairelerle bezenip, iç yüzeyi yalın astarlı bırakılmıştır (Res. 15i).

Krater gibi açık bir kap formuna ait parçada da konsantrik daireler bezeme olarak tercih edilmiştir. Gövdeye ait parça üzerindeki kalın konsantrik dairelere uzanan şua motifli diğer örneklerden ayrılmaktadır (Res. 15j). Bu tip şua motifli kraterleri Karia-Damlıboğaz'da, Geç Geometrik-Erken Arkaik döneme tarihlenen örneklerde görmekteyiz⁴³.

Üçüncü gruba ait parçalar, yalın kendinden astarlı, siyah geometrik desenli örneklerdir. Bu gruba ait yalnız üç parça değerlendirmeye alınmıştır. Her üç parçada kapalı kaplara ait örneklerdir. Bunlardan dışa uzantılı ağız kenarıyla bir kraterine ait örnek oldukça ilginçtir (Res. 15m). Bu örneğin hamuru da katkı maddeleriyle diğer tüm gruplardan ayrılmaktadır. Oldukça mikalı ve kireç katkılıdır, çekirdeği karbonize olmuştur. Dış yüzeyinde iki bant arasında beş sıra dalgalı hat bezeme olarak uygulanmıştır, ayrıca üst sınırı oluşturan bandın üzerinde de bir sıra dalgalı hat

³⁹ Hasan Bahar, *Demir Çağında Konya ve Çevresi*, Konya 1999, s.23-28, Levha. XXIV-2.

⁴⁰ Güldem Polat, *İstanbul Arkeoloji Müzelerinden Bir Grup Frig Keramiği*, İstanbul 1993, s.28-29, Fig.7.

⁴¹ Mehmet Özsait-Nesrin Özsait, "Gümüşhacıköy'den Gaga Ağızlı Bir Demir Çağı Testisi", *Arkeoloji ve Sanat*, 109-110, İstanbul 2002, s.33-36.

⁴² Coşkun Özgünel, *Karia Geometrik Seramiği*, İstanbul 2006, s.49-51, Levha XXXII-XXXIII.

⁴³ Özgünel 2006, 55-56, Levha XLIII.

görülmektedir. İç yüzey tamamen yalın astarlı ve pürüzlüdür. Demir Çağı için oldukça karakteristik olan iç bükey profilli, bir düz dip parçası da hamur özellikleri açısından diğer örneklerden ayrılmaktadır. Kiremit rengi hamur kaba, kireç ve taşçık katkılıdır, çekirdeği karbonize olmuştur. Dış yüzeyin kendinden astarlı, siyah konsantrik daire bezemeli ve pürüzlüdür (Res. 15l).

Bu gruba ait üçüncü parça açık devetüyü hamurlu, iyi arıtılmış az oranda mineral katkılı ve iyi fırınlanmıştır. Dış yüzeyi çok hafif perdahlı ve siyah geometrik desenlidir. Gövde profilindeki kulp kırığından bir maşrapaya ait olduğu fikrine varabiliriz. Kulpun altında düzensiz bir bant ve bu bantın altında dalgalı hat bezemesi görülmektedir (Res. 15n). Ayrıca kulpun bitim noktasında tam olarak tanımlanamayan desen izleri görülmektedir. Bu formdaki bazı örnekler Batı Anadolu da Karia Bölgesi'nde karşımıza çıkmaktalar⁴⁴ ve Geç Demir Çağı'na tarihlenmektedirler. Benzer dalgalı hat örneklerine ise Anadolu da ki birçok Demir Çağı merkezinde; Gordion⁴⁵, Boğazköy⁴⁶, Alişar⁴⁷, Porsuk⁴⁸, Tarsus⁴⁹, Konya-Alaattin Tepesi ve Konya çevresindeki yerleşmelerde⁵⁰ görülmektedir.

Hellenistik Dönem Seramikleri (Res. 16a-l):

Davulcutepe mevkii yerleşimi ve çevresinde yapmış olduğumuz araştırmalar sonucunda Hellenistik Dönem'e ait seramik parçaları önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemi temsil eden 23 parça seramik parçasını 7 ana grup altında değerlendirdik.

İlk grubu fuziform unguentariumlar oluşturmaktadır (Res. 16a-b). Üç parça değerlendirmeye alınmıştır. Üç örnekte birbirinden farklı hamur ve astar özellikleri göstermektedir. İlki bej renk hamurlu, üzeri portakal renkli astarlı gövde parçasıdır. Astar parçanın büyük bir kısmında dökülmüştür. İkinci parça devetüyü hamurlu, kendinden astarlı kaide boynuna bağlanan gövde parçasıdır (Res. 16a). Hamuru ince kumlu ve mikalıdır. Üçüncü parça gri hamurlu, kendinden kahverengi astarlı düz dipli kaide parçasıdır. Hamuru ince kumlu ve mikalıdır. Kaide boynu üzerinde çark üzerindeki yapımı sırasındaki atılan şerit izleri görülebilmektedir (Res. 16b). Bu tipe benzer örnekleri Knidos'ta ele geçen kubbe ağız formulu unguentariumlar arasında görmekteyiz⁵¹.

İkinci grubu geniş karınlı vazoya ait bir tane gövde parçası oluşturmaktadır. Portakal renkli hamurlu, pembemsi beyaz astarlıdır. Hamuru taşçık katkılı, orta kumlu ve mikalıdır. Parça üzerinde siyah boyayla palmet bezesi yapılmıştır. Bezemeye ait altı yaprak görülebilmektedir. Palmet'in hizasında yapılmış olan diğer bezemelerin silindiği izlerden anlaşılmaktadır (Res. 16c).

Üçüncü grubu yüksek kaideli bir kâse parçası oluşturur. Açık bej hamurlu kâse parçasının içi ve dışı parlak siyah renk astarlıdır. İyi fırınlanmış, ancak kaide kısmında astar rengi açılmıştır. Tabak parçasının tondo kısmında rulet bezemesi görülmektedir (Res. 16d). Buna benzer formdaki örnekleri Knossos⁵², Tarsus⁵³ ve Sardes'in⁵⁴ Hellenistik Dönem evresinde görülmektedir.

Dördüncü grubu metalik formulu gri hamurlu tabak ve kâse parçaları oluşturmaktadır. Bu üç parçadan ikisinin astarı mat siyahken, diğer parçanın astarı siyaha yakın koyu kahverengidir (Res. 16e).

Beşinci grubu tabak parçaları oluşturmaktadır. Bu grupta dört parça tabak parçası değerlendirilmiştir. Ağız kenarı aşağı sarkıtılmış iki adet "Balık Tabağı" parçası oldukça ilginçtir. Bu parçalardan ilki, kiremit renk hamurlu, kırmızı astarlıdır. Yüzeyinde ki astarda çok yoğun dökülme görülmektedir. Ağız kenarında fırınlanmadan kaynaklanan yanma izi-renk değişimi gözlemlenir. İnce kumlu, mikalıdır (Res. 16f). İkinci parça, açık devetüyü hamurlu, koyu kahverengi astarlıdır. Astar parça üzerinde yer yer dökülmüştür. İnce kumlu ve iyi fırınlanmış parça, bol mikalıdır. Ancak bu parçanın ağız kenarına yakın bir yerinde iri bir beyaz taş görülmektedir (Res. 16g). Balık tabaklarına ait parçaların benzer örneklerini Knossos⁵⁵, Korinth⁵⁶, Kıbrıs⁵⁷, Tarsus⁵⁸, Sardes⁵⁹ ve Bergama da⁶⁰ görmekteyiz.

Diğer bir tabak parçası ise bej hamurlu, yer yer kırmızı yer yer kahverengi astarlıdır. Hamuru ince kumlu ve bol mikalıdır. İyi fırınlanmıştır. Son parça ağız kenarı içte kalınlaştırılmış bej hamurlu, koyu kahverengi astarlıdır. İyi fırınlanmış parça, ince kumludur (Res. 16h). Bu formun benzerlerine Tarsus⁶¹ ve Bergama'da⁶² rastlanmaktadır.

⁴⁴ Özgünel 2006, 45–46, Levha XVIII a-b, XIX b, XX d.

⁴⁵ G. Kenneth Sams, *The Gordion Excavations, 1950–1973: Final Reports IV. The Early Phrygian Pottery*, Philadelphia 1994, Pl. 50/598–604, 51/605–610.

⁴⁶ F. Fischer, *Die Hethitische Keramik von Boğazköy*, Berlin 1963, Fig.150.

⁴⁷ H. H. Osten, *The Alishar Hüyük Seasons of 1930–1932, I-III*, Chicago 1937, Fig.38 no: d 931.

⁴⁸ S. Dupre, *Porsuk I, La Céramique de L'âge du Bronze et de L'âge du Fer*, Paris 1983, Pl.53.

⁴⁹ Hetty Goldman-G.M. A. Hanfman- E. Proda, *Excavation at Gözlükule, Tarsus, The Iron Age, Princeton 1963*, Fig.7: 1015, 1619, 1623, 1626, 1628.

⁵⁰ Hasan Bahar-Özdemir Koçak, *Eskiçağ Konya Araştırmaları 2*, Konya 2004, s.81, Çiz. 51/3, 55/6, 57/3–5, 65/5.

⁵¹ Ulrich Dotterweich, *Unguentarien mit kappelförmiger Mündung aus Knidos*, Möhnesee 1999, s.50, Taf. 6–7.

⁵² J.N. Coldstream-L.J. Eiring-G.Forster, *Knossos Pottery Handbook Greek and Roman*, Nottingham 2001, s.102–103, Fig.3.5j.

⁵³ Hetty Goldman, *Excavations at Gözli Kule, Tarsus The Hellenistic and Roman Periods*, New Jersey 1950, s.151–152, Pl.119/1–2.

⁵⁴ Susan I.Rotroff-Jr. Andrew Oliver, *The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994*, Cambridge 2003, s.22, Pl.5.16–19.

⁵⁵ Coldstream-Eiring-Forster 2001, s.104–105, Fig.3.6h-j.

⁵⁶ G.Roger Edwards, *Corinthian Hellenistic Pottery*, New Jersey 1975, s.40–41, Pl.5/131.

⁵⁷ Olof Wessberg-Alfred Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Lund 1956, s.64, Fig.27/5.

⁵⁸ Goldman 1950, 155, Pl.178/23-23a-23b-23c.

⁵⁹ Rotroff-Oliver 2003, 28–29, Pl.10/54–11/56.

⁶⁰ Jörg Schäfer, *Hellenistische Keramik aus Pergamon*, Berlin 1968, s. 34–35, Taf.1/c4.

⁶¹ Goldman 1950, 155, Pl.178.26d-26e.

⁶² Schäfer 1968, 33–34, Taf.1/c2.

görülmektedir. İç yüzey tamamen yalın astarlı ve pürüzlüdür. Demir Çağı için oldukça karakteristik olan iç bükey profilli, bir düz dip parçası da hamur özellikleri açısından diğer örneklerden ayrılmaktadır. Kiremit rengi hamur kaba, kireç ve taşçık katlıdır, çekirdeği karbonize olmuştur. Dış yüzeyin kendinden astarlı, siyah konsantrik daire bezemeli ve pürüzlüdür (Res. 15l).

Bu gruba ait üçüncü parça açık devetüyü hamurlu, iyi arıtılmış az oranda mineral katkılı ve iyi fırınlanmıştır. Dış yüzeyi çok hafif perdahlı ve siyah geometrik desenlidir. Gövde profilindeki kulp kırığından bir maşrapaya ait olduğu fikrine varabiliriz. Kulpun altında düzensiz bir bant ve bu bantın altında dalgalı hat bezemesi görülmektedir (Res. 15n). Ayrıca kulpun bitim noktasında tam olarak tanımlanamayan desen izleri görülmektedir. Bu formdaki bazı örnekler Batı Anadolu da Karia Bölgesi'nde karşımıza çıkmaktalar⁴⁴ ve Geç Demir Çağı'na tarihlenmektedirler. Benzer dalgalı hat örneklerine ise Anadolu da ki birçok Demir Çağı merkezinde; Gordion⁴⁵, Boğazköy⁴⁶, Alishar⁴⁷, Porsuk⁴⁸, Tarsus⁴⁹, Konya-Alaattin Tepesi ve Konya çevresindeki yerleşmelerde⁵⁰ görülmektedir.

Hellenistik Dönem Seramikleri (Res. 16a-l):

Davulcutepe mevkii yerleşimi ve çevresinde yapmış olduğumuz araştırmalar sonucunda Hellenistik Dönem'e ait seramik parçaları önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönemi temsil eden 23 parça seramik parçasını 7 ana grup altında değerlendirdik.

İlk grubu fuziform unguentariumlar oluşturmaktadır (Res. 16a-b). Üç parça değerlendirmeye alınmıştır. Üç örnekte birbirinden farklı hamur ve astar özellikleri göstermektedir. İlki bej renk hamurlu, üzeri portakal renkli astarlı gövde parçasıdır. Astar parçanın büyük bir kısmında dökülmüştür. İkinci parça devetüyü hamurlu, kendinden astarlı kaide boynuna bağlanan gövde parçasıdır (Res. 16a). Hamuru ince kumlu ve mikalıdır. Üçüncü parça gri hamurlu, kendinden kahverengi astarlı düz dipli kaide parçasıdır. Hamuru ince kumlu ve mikalıdır. Kaide boynu üzerinde çark üzerindeki yapımı sırasında atılan şerit izleri görülebilmektedir (Res. 16b). Bu tipe benzer örnekleri Knidos'ta ele geçen kubbe ağız formu unguentariumlar arasında görmekteyiz⁵¹.

İkinci grubu geniş karınlı vazoya ait bir tane gövde parçası oluşturmaktadır. Portakal renkli hamurlu, pembemsi beyaz astarlıdır. Hamuru taşçık katkılı, orta kumlu ve mikalıdır. Parça üzerinde siyah boyayla palmet bezesi yapılmıştır. Bezemeye ait altı yaprak görülebilmektedir. Palmet'in hizasında yapılmış olan diğer bezemelerin silindiği izlerden anlaşılmaktadır (Res. 16c).

Üçüncü grubu yüksek kaideli bir kâse parçası oluşturur. Açık bej hamurlu kâse parçasının içi ve dışı parlak siyah renk astarlıdır. İyi fırınlanmış, ancak kaide kısmında astar rengi açılmıştır. Tabak parçasının tondo kısmında rulet bezemesi görülmektedir (Res. 16d). Buna benzer formdaki örnekleri Knossos⁵², Tarsus⁵³ ve Sardes'in⁵⁴ Hellenistik Dönem evresinde görülmektedir.

Dördüncü grubu metalik formu gri hamurlu tabak ve kâse parçaları oluşturmaktadır. Bu üç parçadan ikisinin astarı mat siyahken, diğer parçanın astarı siyaha yakın koyu kahverengidir (Res. 16e).

Beşinci grubu tabak parçaları oluşturmaktadır. Bu grupta dört parça tabak parçası değerlendirilmiştir. Ağız kenarı aşağı sarkıtılmış iki adet "Balık Tabağı" parçası oldukça ilginçtir. Bu parçalardan ilki, kiremit renk hamurlu, kırmızı astarlıdır. Yüzeyinde ki astarda çok yoğun dökülme görülmektedir. Ağız kenarında fırınlanmadan kaynaklanan yanma izi-renk değişimi gözlemlenir. İnce kumlu, mikalıdır (Res. 16f). İkinci parça, açık devetüyü hamurlu, koyu kahverengi astarlıdır. Astar parça üzerinde yer yer dökülmüştür. İnce kumlu ve iyi fırınlanmış parça, bol mikalıdır. Ancak bu parçanın ağız kenarına yakın bir yerinde iri bir beyaz taş görülmektedir (Res. 16g). Balık tabaklarına ait parçaların benzer örneklerini Knossos⁵⁵, Korinth⁵⁶, Kıbrıs⁵⁷, Tarsus⁵⁸, Sardes⁵⁹ ve Bergama da⁶⁰ görmekteyiz.

Diğer bir tabak parçası ise bej hamurlu, yer yer kırmızı yer yer kahverengi astarlıdır. Hamuru ince kumlu ve bol mikalıdır. İyi fırınlanmıştır. Son parça ağız kenarı içte kalınlaştırılmış bej hamurlu, koyu kahverengi astarlıdır. İyi fırınlanmış parça, ince kumludur (Res. 16h). Bu formun benzerlerine Tarsus⁶¹ ve Bergama'da⁶² rastlanmaktadır.

⁴⁴ Özgünel 2006, 45-46, Levha XVIII a-b, XIX b, XX d.

⁴⁵ G. Kenneth Sams, *The Gordion Excavations, 1950-1973: Final Reports IV. The Early Phrygian Pottery*, Philadelphia 1994, Pl. 50/598-604, 51/605-610.

⁴⁶ F. Fischer, *Die Hethitische Keramik von Boğazköy*, Berlin 1963, Fig.150.

⁴⁷ H. H. Osten, *The Alishar Hüyük Seasons of 1930-1932, I-III*, Chicago 1937, Fig.38 no: d 931.

⁴⁸ S. Dupre, *Porsuk I, La Céramique de L'age du Bronze et de L'age du Fer*, Paris 1983, Pl.53.

⁴⁹ Hetty Goldman-G.M. A. Hanfman- E. Proda, *Excavation at Gözlikule, Tarsus, The Iron Age, Princeton 1963*, Fig.7: 1015, 1619, 1623, 1626, 1628.

⁵⁰ Hasan Bahar-Özdemir Koçak, *Eskiçağ Konya Araştırmaları 2*, Konya 2004, s.81, Çiz. 51/3, 55/6, 57/3-5, 65/5.

⁵¹ Ulrich Dotterweich, *Unguentarien mit kuppelförmiger Mündung aus Knidos*, Möhnesee 1999, s.50, Taf. 6-7.

⁵² J.N. Coldstream-L.J. Eiring-G.Forster, *Knossos Pottery Handbook Greek and Roman*, Nottingham 2001, s.102-103, Fig.3.5j.

⁵³ Hetty Goldman, *Excavations at Gözli Kule, Tarsus The Hellenistic and Roman Periods*, New Jersey 1950, s.151-152, Pl.119/1-2.

⁵⁴ Susan I.Rotroff-Jr. Andrew Oliver, *The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994*, Cambridge 2003, s.22, Pl.5.16-19.

⁵⁵ Coldstream-Eiring-Forster 2001, s.104-105, Fig.3.6h-j.

⁵⁶ G.Roger Edwards, *Corinthian Hellenistic Pottery*, New Jersey 1975, s.40-41, Pl.5/131.

⁵⁷ Olof Wessberg-Alfred Westholm, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus*, Lund 1956, s.64, Fig.27/5.

⁵⁸ Goldman 1950, 155, Pl.178/23-23a-23b-23c.

⁵⁹ Rotroff-Oliver 2003, 28-29, Pl.10/54-11/56.

⁶⁰ Jörg Schäfer, *Hellenistische Keramik aus Pergamon*, Berlin 1968, s. 34-35, Taf.1/c4.

⁶¹ Goldman 1950, 155, Pl.178.26d-26e.

⁶² Schäfer 1968, 33-34, Taf.1/c2.

Ayrıca yine tabaklara ait olduğunu düşündüğümüz beş tane gövde amorf parçası tespit edilmiştir.

Altıncı grubu "Echinus Bowls" olarak adlandırılan üç parçanın yer aldığı grup oluşturur. Bu gruptaki ilk parça kiremit renk hamurlu, dışı kırmızı astarlıyken içi koyu kahverengi astarlıdır. Hamuru bol mikalıdır (Res. 16j). Diğer iki parça ise kendinden astarlıdır. Ağız kenarı içe kıvrık olarak yapılmış parçanın çekirdeği oksidasyona uğramış, açık devetüyü hamurlu ve astarlı olan parça hamurunda bol miktarda taşçık, mineral ve mika görülmektedir (Res. 16i). Diğer parçanın da çekirdeği oksidasyona uğramış, devetüyü renk hamurlu ve astarlı olan parça hamurunda bol miktarda taşçık, mineral ve mikaya rastlanmaktadır (Res. 16i). Bu formlar oldukça yaygın olarak Knossos⁶³, Korinth⁶⁴, Kıbrıs⁶⁵, Sardes⁶⁶ ve Bergama⁶⁷ gibi merkezlerde görülmektedir.

Yedinci grubu iki küçük kabartmalı kase parçası oluşturur. Sarımtırak renkli hamurlu parça kendinden astarlıdır. Parça üzerinde ion chimationu frizi görülmektedir (Res. 16k). Diğer parça ise açık bej hamurlu, çekirdeği oksidasyona uğrayarak grilemiştir. Üzeri devetüyü renk astarlıdır, ancak yer yer dökülmüştür. Üzerinde yumurta frizine ait tek bir yumurta görülmektedir (Res. 16l).

Geç Roma – Erken Bizans Seramikleri (Res. 17a-m):

Davulcutepe yerleşiminde ele geçen seramiklerin tasnifi yapıldığında özellikle Erken ve Orta Roma İmparatorluk Dönemi seramiklerinin neredeyse karşımıza hiç çıkmadığı görülmüştür. Bu yüzden Geç Roma Dönemi ve Erken Bizans Seramikleri bir arada değerlendirilmiştir. Bu dönemlere ait seramikleri daha çok mutfak kaplarına ait pişmiş toprak seramik parçaları oluşturmaktadır.

Elimize geçen ince seramikler oldukça azdır ve bunlarda daha çok Roma Dönemi'nin geç safhasına ait örneklerdir. Bunlar arasında kırmızısı kahverengi astarlı bir tabak kaidesini, iki adet kandil parçasını, bir adet testi kulpunu, bir adet Lekane ağız kenarını ve bir kapak parçasını sayabiliriz (Res. 17a-f).

İkinci grubu oluşturan seramikler ise kaba mutfak kaplarına ait örneklerdir. Bunlar arasında da dikkati çeken ilk grup çömleklerdir. Bunlar arasında kapak yuvası belirtilmiş dışa sarkık ağızlı örnekler, ağız kenarı kalınlaştırılmış örnekler görülmektedir (Res. 17g-h). Daha sonraki grubu açık kaplar oluşturmaktadır. Bunlarda oldukça basit formu çanaklar olup yine günlük kullanıma yönelik mutfak kaplarıdır (Res. 17i-k). Ayrıca bir adet de pithos ağız kenarı, değerlendirmeye alabileceğimiz depolama kabına ait bir örnektir.

Elimize geçen bu dönemi temsil eden kaideleri de kendi içinde düz dipli ve halka kaideliler olarak inceleyebiliriz (Res. 17l-m). Düz dipliler, halka kaideli örnekler göre daha iyi artılmış ve gözeneksiz bir hamura sahiptir. Dönem olarak ta halka kaideli örneklerden daha önceki dönemlere aittir.

Bu örnekler hamur ve astar özelliklerine göre değerlendirildiklerinde hemen hemen tamamının astarlarının döküldüğü dikkatimizi çeker. Ancak Geç Roma örneklerinin hamuru, Erken Bizans Dönemi örneklerinin hamurundan daha iyi artılmış ve daha az taşçık katkılı ve minerallidir. Erken Bizans Dönemi seramiklerinin hamurunun iyi artılmadığını, çok fazla mikalı, fırınlamadan kaynaklanan oksidasyona uğradığı, çok fazla mineral ve taşçık katkılı olduğunu söyleyebiliriz. Bu tip hamur özelliğini, Hellenistik Dönem seramiklerinden açık formu kaselerde de görmüştük, bundan dolayı bu özelliğe sahip hamurlu kapların lokal üretim olduklarını aklımıza getirmektedir.

Sonuç:

Davulcutepe Mevkii'nde, Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na bağlayan antik yol güzergâhı üzerinde, 1010-1090 m. rakım aralığında bir dağ yerleşimi bulunmuştur. Lykos Ovası'na hâkim bir noktada kurulmuş olan yerleşimde yapmış olduğumuz yüzey araştırmasında, mimari, plastik ve seramik buluntular ele alındığında Demir Çağından, Erken Bizans Dönemi'nin sonuna kadar kalıntılar tespit edilmiştir.

Buluntular kronolojik olarak değerlendirildiğinde; Kayaya oyulmuş A Yapısı, basamaklı kaya yapısı, kaya yüzündeki niş ve yüzeyde bulunan seramik buluntuları ışığında Davulcutepe'nin en erken ve en yoğun Demir Çağı'nda yerleşim gördüğü anlaşılmıştır. Bu dönem içinde kayalık alanda dağınık haldeki kayaya oyularak ya da düzeltilerek yapılmış yapılar dini amaçlı kutsal mekânlar olmalıdır. Bu mekânların göçer çobanlar tarafından dağ tanrıları için dini törenlerin yapıldığı yerler olduğu düşünülmektedir. Yerleşmenin etrafını çevreleyen bosajlı sur duvarları Lykos Vadisi'nde görülen ender Hellenistik Dönem'e tarihlenen mimari kalıntılardan biridir⁶⁸. Yüzeyde bulunan adak kabartmasında görülen at üzerindeki Heros ya da Binici Tanrı betimlemesi M.S. 1. yüzyıl özelliklerini yansıtmaktadır. Bulunan üç Grekçe yazıt parçası Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Çoban ağılı içinde bulunan mimari bloklar üzerine kazıma ve oyma tekniğinde yapılan haç işlemleri Bizans Dönemi iskânıyla ilgilidir. Yerleşimde tespit edebildiğimiz tek mezar kalıntısı Kaya oyu tekne mezardır. Bu da mevcut veriler sonucunda sur duvarları içinde bir nekropol alanının var olduğunu söylemeyi güçleştirir.

Yerleşimde tespit edilen yapı kalıntıları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Davulcutepe Mevkii'ndeki bulgular alışıktığımız kent yerleşmesinden çok dağlık bir alanda, en erken yerleşimin görüldüğü Demir Çağı'nda

⁶³ Coldstream-Eiring-Forster 2001, 98–99, Fig.3.3c-d.

⁶⁴ Edwards 1975, 29–30, Pl.2/20–30.

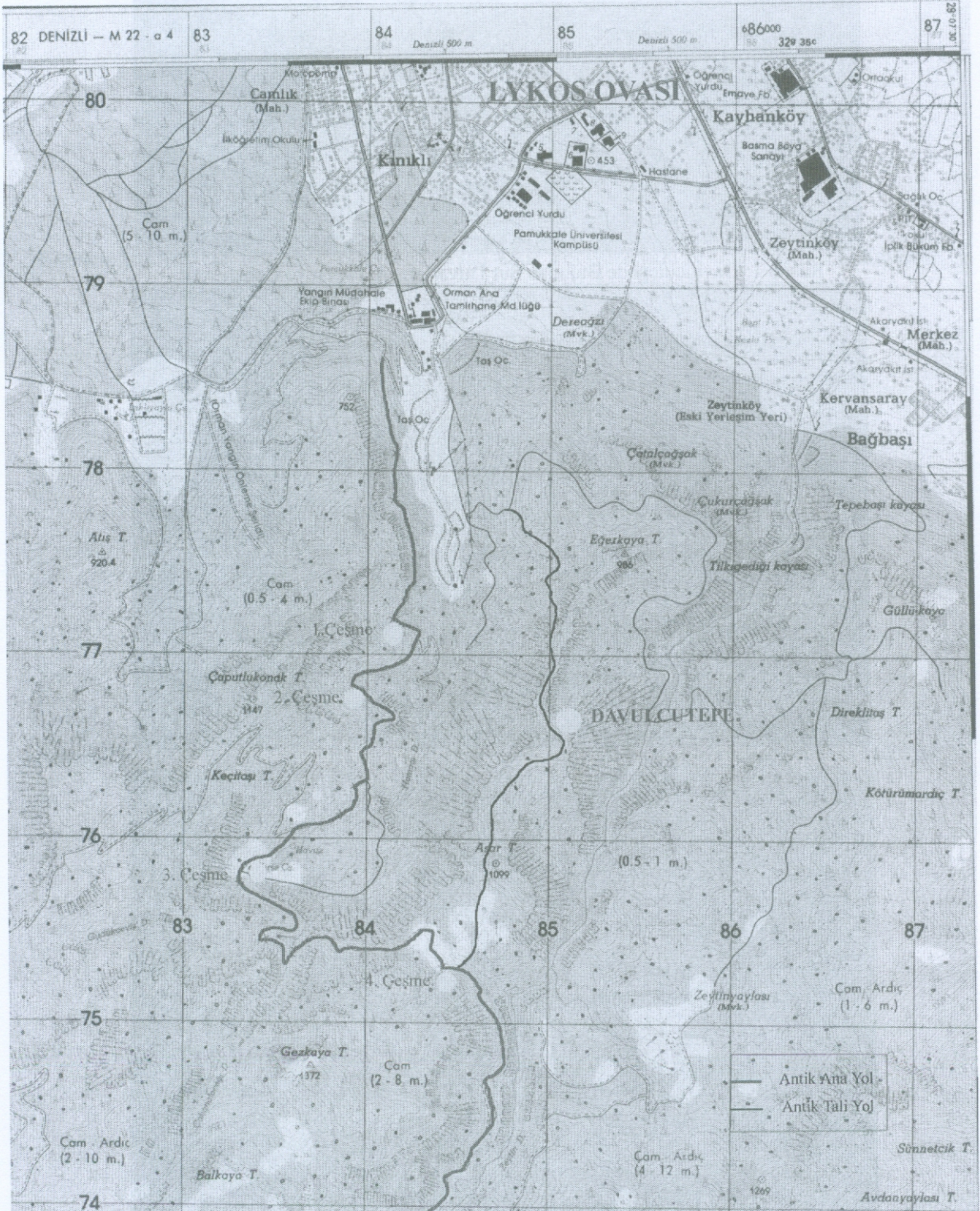
⁶⁵ Wessberg-Westholm 1956, 57–58, Fig.21/2–8.

⁶⁶ Rotroff-Oliver 2003, 32–34, Pl.15/73–78.

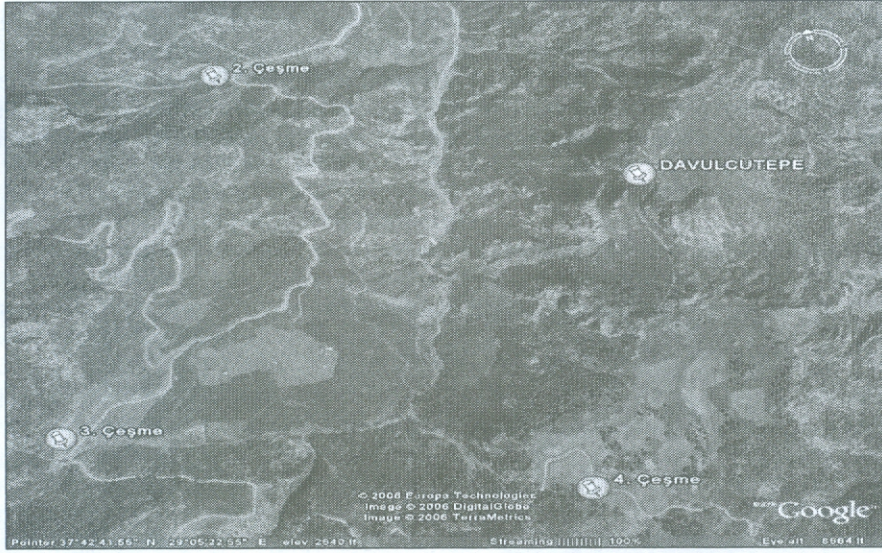
⁶⁷ Schäfer 1968, 37–38, Taf.4/c13-c19.

⁶⁸ Lykos Ovası'nda kurulan Hellenistik Kent'lerde bu güne kadar nekropollerde yer alan mezarlardan ve yazıtlardan başka Hellenistik Döneme tarihlenen mimari yapı kalıntısına rastlanılmamıştır.

yöre çobanları tarafından kutsal mekânlarda törenlerin yapıldığı bir yerdi. Alanın Hellenistik Dönem’de etrafı surlarla korunaklı hale getirilip Lykos Ovası’nı Tabai Ovası’na bağlayan antik yolu kontrol ederek savunma amaçlı işlevi de bulunan, içeride taş ocaklarının yer aldığı bir yerleşim olduğu tespit edilmiştir. Davulcutepe’deki bu yerleşme, Lykos Ovası’na hemen girişte yer alması nedeniyle sur duvarlarının tarihi olan Hellenistik Dönem’de ova kentlerinden birinin hâkimiyetinde olmalıydı. Ancak bu kentin adının tespiti için öncelikle bir yazıtlı desteklenmesi daha doğru görülmektedir.

Harita 1: 1/25000 lik Modern Denizli Haritasında Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na Bağlayan Antik Yollar ve Davulcutepe Mevkii

Resim 1: Davulçutepe'de Bulunan Sur Duvarları, A Yapısı ve Çoban Ağılı

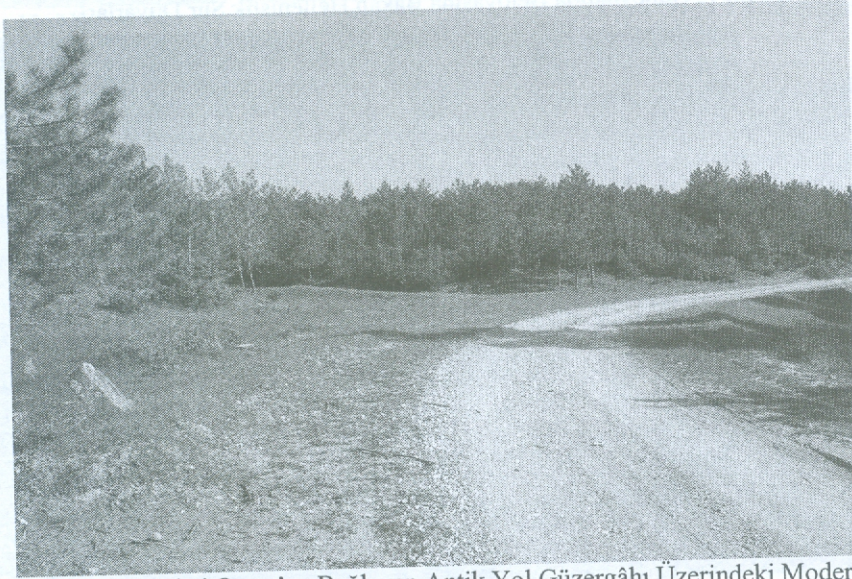
Resim 2: Davulçutepe Mevkii'ne Güneyden Kuzeye Doğru Bakış

Resim 3: Davulçutepe Antik Yerleşimi ve Modern Denizli

Resim 4: Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na Bağlayan Antik Yol Güzergâhı ve Geç Dönem Yol Kalıntısı

Resim 5: Lykos Ovası'nı Tabai Ovası'na Bağlayan Antik Yol Güzergâhı Üzerindeki Modern Mil Taşı.

Resim 6: Hellenistik Doğu Sur Duvarları

Resim 7: Güneybatıda Belovasına Bakan Hellenistik Sur Duvarları

Resim 8: A Yapısı

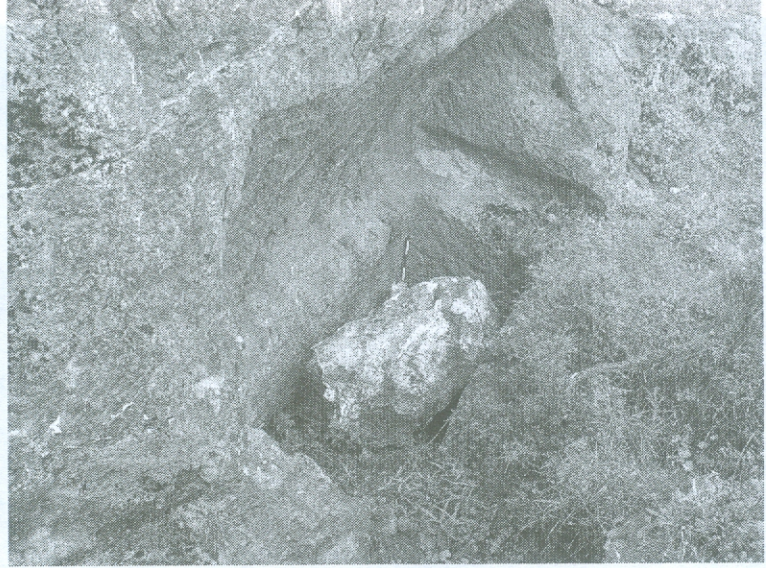
Resim 9: A Yapısı'nın Üst Tarafındaki Düzlük ve Çukur

Resim 10: Basamaklı Kaya Yapısı

Resim 11: Niş

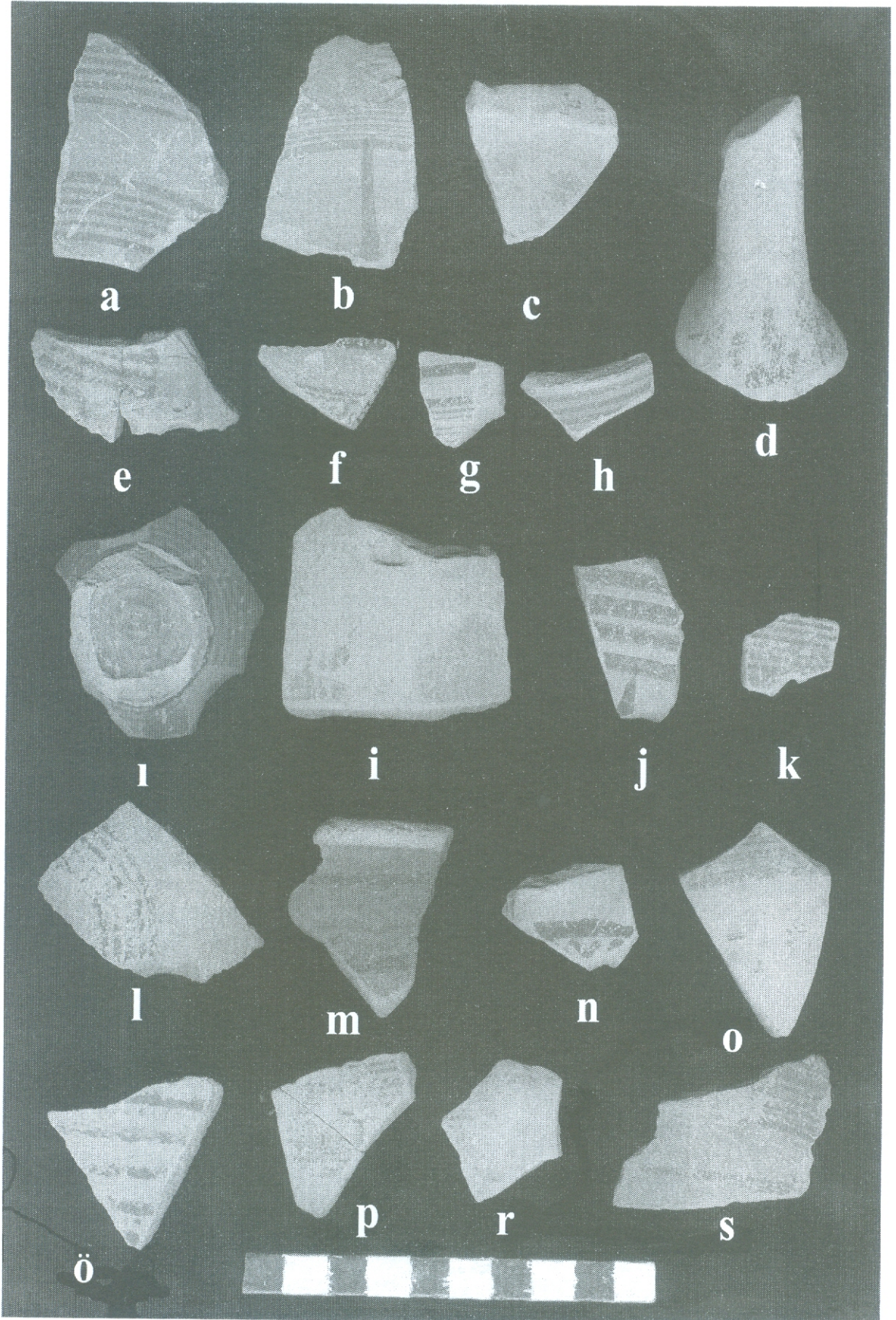
Resim 12: Chamosorion (Kaya Oygu Tekne Mezar)

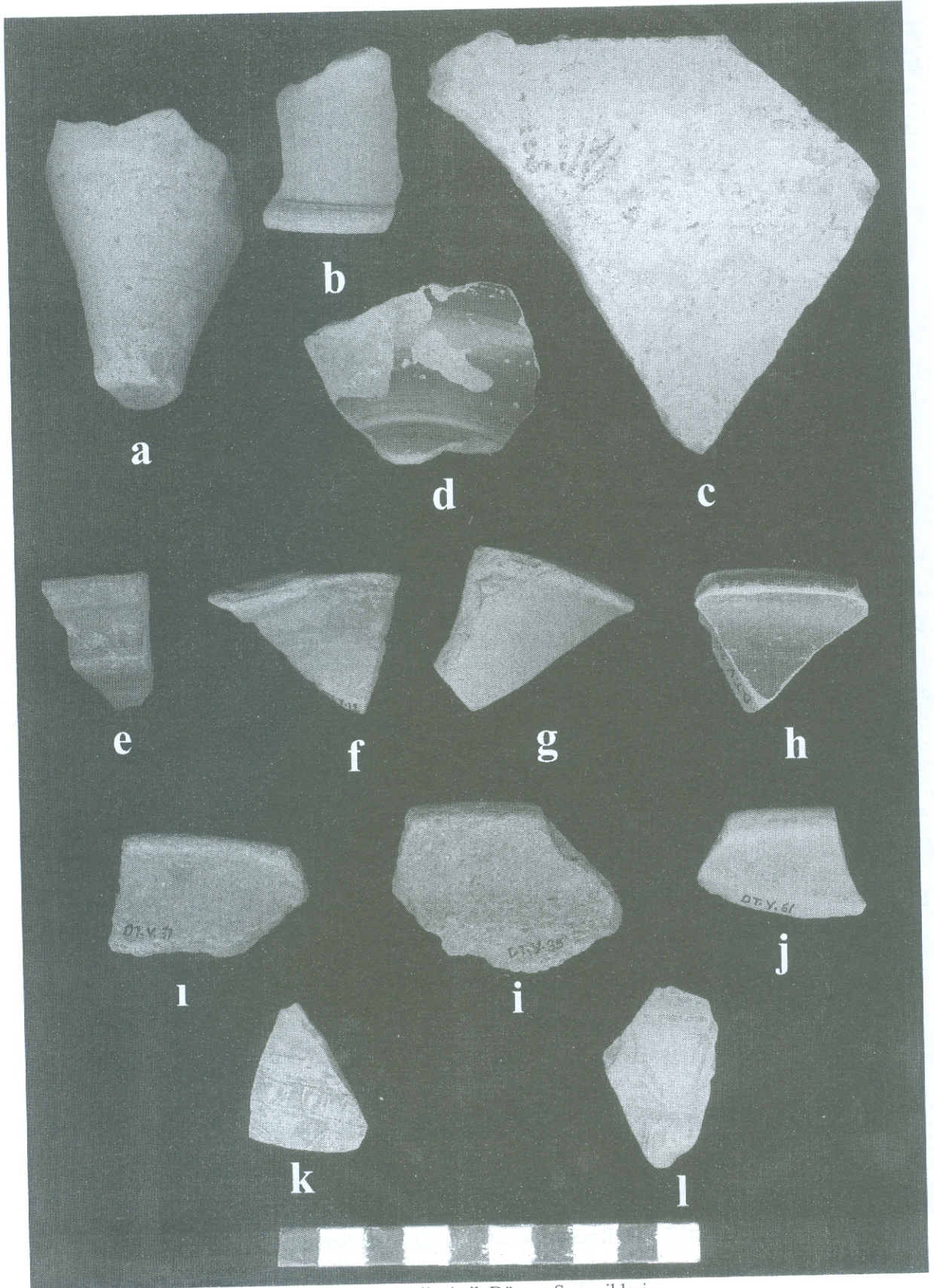
Resim 13: Taş Ocağında Ana Kayadan koparılmamış Kanalı Açılmış Blok

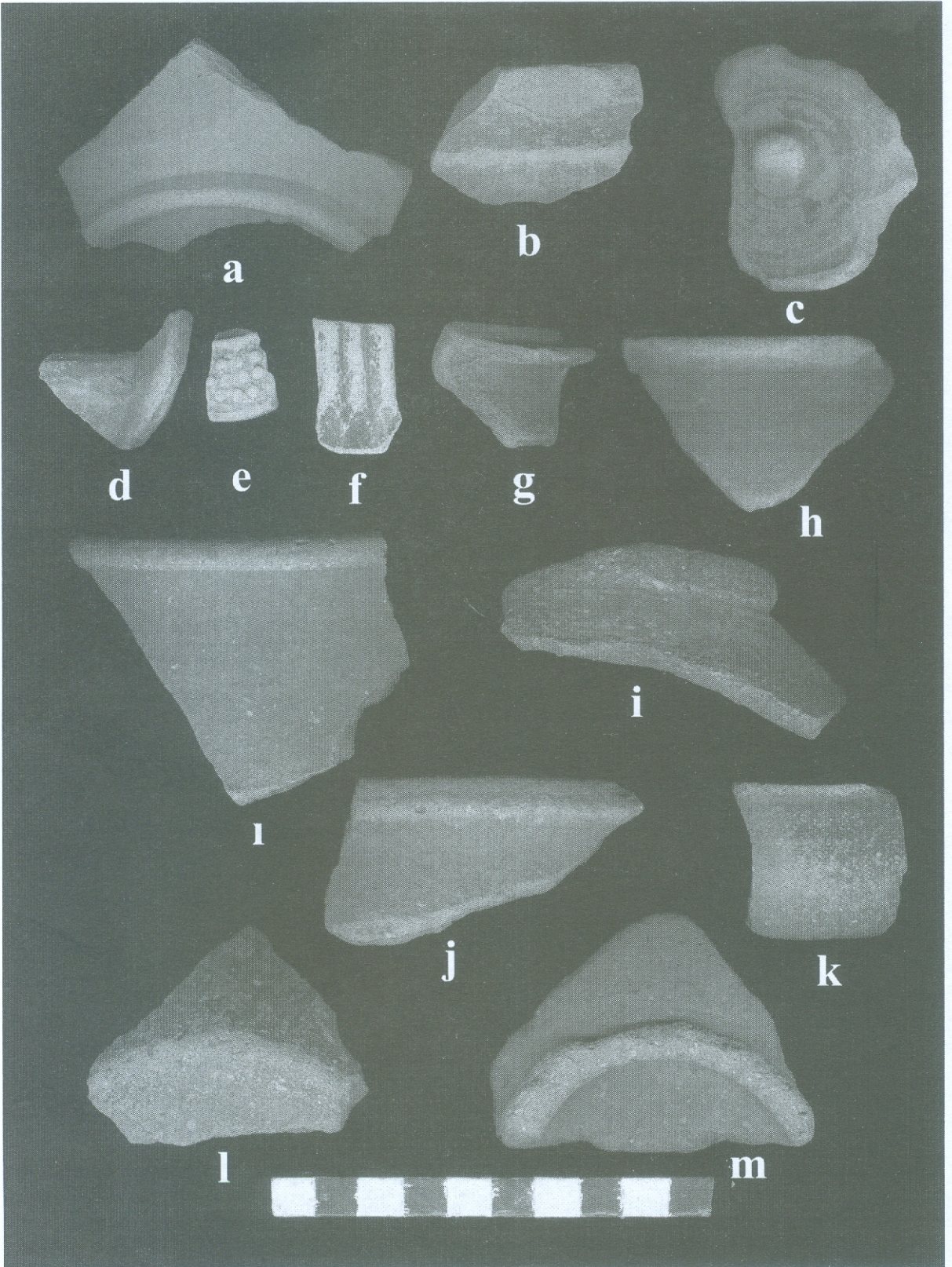
Resim 14: Kabartma Parçası

Resim 15: Demir Çağı Seramikleri

Resim 16: Hellenistik Dönem Seramikleri

Resim17: Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Seramikleri